

Posudek na diplomovou práci Lucie Čihákové na téma „Morfologické změny dospělých mužů a žen během stárnutí“

Oponent: RNDr. Vladimír Blažek, CSc.

Studie L. Čihákové splňuje všechny požadavky na kvalifikační práci – rozsah, členění, vytýčení cílů, popis metod a výsledků apod. Teoretická část charakterizuje vhodně výchozí pojmy. Po přehledu anatomického základu obličeje a popisu vnější morfologie věnuje autorka pozornost senescenčním změnám. Zde na úvod dané podkapitoly mi chybí jakýsi celkový rámec chápání stárnutí a vnějších, ale i vnitřních faktorů, které je podmiňují. Další vysvětlení konkrétních změn, včetně rozdílů těchto procesů mezi muži a ženami, je však již bohatě podrobné a výstižné. Formulace cílů práce a hypotéz jsou srozumitelné. Volba, resp. využití širšího věkového rozpětí počínaje věkovou kategorií mladých jedinců však nekoresponduje zcela s názvem diplomové práce, ale zvyšuje hodnotu práce tím, že ukazuje na celkový trend změn obličeje. Dílčí výhradu mám k třetí hypotéze – vlastně se nejedná o hypotézu, která by byla potvrzována či vyvracena, ale o návrh postupu k prověření jeho vhodnosti.

Popis metodiky a souboru obličejových 3D skenů je zcela adekvátní pro DP. Rozsah shromážděných dat je úctyhodný a je výsledkem kolektivního sběru dat, což je v pořádku a navíc odpovídá použité moderní technologii a náročnosti získání osob pro skenování. Statistická analýza je logicky vybudovaná a opírá se – v daném týmu – o standardně používaný a vyzkoušený software (proto je popis analýzy dat možná až příliš stručný).

Diplomová práce přináší mnoho dílčích poznatků o proměnách obličeje, které nebylo jistě pro autorku jednoduché zkoncentrovat do nejdůležitějších závěrů. To se třeba týká změny profilu obličeje na základě pohlavně odlišných trendů v oblasti čela a nosu. Další přínosné konstatování je rozšiřování obličeje a snižování konvexity obličeje s věkem nebo poznatek o více méně obdobném procesu stárnutí u žen a mužů, byť v poněkud jiném tempu. Zajímavé je konstatování nepodstatného vlivu velikostních změn na měnící se pohlavní dimorfismus obličeje během pozdější ontogeneze; proces se tak odehrává na podkladě tvarových přeměn.

Po detailnějším popisu jednotlivých věkových kategorií hodnotím kladně skutečnost, že superprojekce průměrného obličeje s vyznačením změn jednak u žen a jednak u mužů a další grafické projekce dat byly zobrazeny také v kontinuální řadě.

Diskuze je věcná, závěry jsou jasné a stručné. Dohledaná literatura je úctyhodná rozsahem. V textu ani v přehledu jsem nezachytil prohřešky proti dodržování citačních pravidel.

Autorka se neobešla bez drobných gramatických a grafických prohřešků, kterých je na druhou stranu ve vztahu k celé práci minimálně. Např. lze uvést tyto: na str. 109 chybí mezera před začínající větou, občasné nejednotné užívání typu písma (např. et al. v citacích na str. 107), nejednotné řádkování (např. na str. 113 a 114 v přehledu literatury) + přesahy textu na jednom řádku na nové stránce (tzv. sirotci), chybí písmeno – viz na str. 44 dole „na základě tvarových a velikostní rozdílů ...“.

Ačkoliv tradice výzkumů 3D analýz morfologie obličeje má na Katedře antropologie PřF UK v Praze již dostatečnou tradici, aby měli noví studenti na co navazovat a využívat zkušenost a ověřené postupy, považuji pečlivost a systematickosti ve vyhodnocení výsledků v této práci za brilantní a autorku oceňuji velmi kladně. Popis vlastních výsledků nedává možnost kriticky se vyjádřit. Obrazová dokumentace je propojena se slovním vyjádřením do srozumitelného a názorného celku. Také k diskuzi nemám připomínky (což zdůrazňuji proto, že diskuze bývá pro studenty občas problémem); jsou zde porovnávány vlastní kompletní data a jejich vyhodnocení s údaji z různých studií (na mnohé mne vlastně upozornila až autorka).

Poznatky z výzkumu považuji za velmi hodnotné i ve srovnání s jinými obdobně zaměřenými studii. Rozhodně doporučuji podpořit publikování výsledků diplomové práce v odborných periodikách.

Z předchozího vyplývá, že doporučuji diplomovou práci Lucie Čihákové k obhajobě a navrhuji známku **v ý b o r n ě**.

V Praze 23.5.2016

Vladimír Blažek